

KIRJALLINEN KYSYMYS 862/2006 vp

Törkeä metsästysrikos -käsitteen saaminen lainsäädäntöön

Eduskunnan puhemiehelle

Kainuussa ja muualla pohjoisessa ja itäisessä Suomessa jatkuu salametsästys. Sisäasiainministeriön aikaisemmat toimet eivät ole vähentäneet salametsästyksen määrää. Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan salametsästys on tullut entistä ammattimaisemmaksi, ja jakeluverkot ulottuvat helsinkiläisiin ravintoloihin ja pirkanmaalaiseen ruokakauppaan.

Ammattimainen salametsästys on kehittänyt tuoteväärennöksiä, jotka uhkaavat Suomen asemaa puhtaan luonnon ja turvallisten luonnosta peräisin olevien tuotteiden maana. Karhun kuuluminen lisääntyvän salametsästyksen piiriin luo vääreennettyjen tuotemerkintöjen seurauksena trikinimyrkytysvaaran.

Toimenpiteiden riittämättömyys salametsästyksen kitkemiseksi heikentää Suomen uskottavuutta Euroopan unionissa. Karhun, ilveksen, suden ja muiden erityistä suojelua vaativien eläinten salametsästys on vahvasti ristiriidassa sitoumuksien kanssa, jotka Suomen valtio on tehnyt Euroopan unionin kanssa.

Poliisi arvioi salametsästyksestä paljastuvan enintään kymmenen prosenttia. Karhuja salametsästäjät tappavat vuodessa kymmeniä ja hirviä

muutamia tuhansia. Lisäksi surmataan ilveksiä, joiden lihaa myydään purkitettuna.

Metsästystä ammatikseen valvovat erätarkastajat toteavat salametsästyksen karanneen vastatoimien ulottumattomiin. Resurssipula on ilmeinen. Lainsäädännöstä puuttuu säädös törkeästä metsästysrikoksesta. Näin rikostiedustelun keinoina ei pystytä käyttämään pitkälle organisoitua verkottunutta rikollisuutta vastaan.

On myös arvioitu, että poliisilla on Kainuusta ja Kollismaalta selkeät tiedot salametsästyksen osallistuvista. Kuitenkaan salametsästystä ei ole pystytty vähentämään, saati lopettamaan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä valtioneuvosto aikoo tehdä organisoitua, ammattimaiseksi kasvaneen salametsästyksen lopettamiseksi ja

onko valtioneuvosto valmis tuomaan lain säädäntöön törkeän metsästysrikoksen käsitteen?

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 2006

Pentti Tiusanen /vas

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimit-
tanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kan-
sanedustaja Pentti Tiusasen /vas näin kuuluvan
kirjallisen kysymyksen KK 862/2006 vp:

*Mitä valtioneuvosto aikoo tehdä organi-
soidun, ammattimaiseksi kasvaneen sa-
lametsästyksen lopettamiseksi ja*

*onko valtioneuvosto valmis tuomaan
lainsäädäntöön törkeän metsästysrikok-
sen käsitteen?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valtioneuvosto on tietoinen luvattomasta met-
sästyksestä ja sen aiheuttamista ongelmista. Po-
liisin tietoon tulleiden metsärikosten ja -rikko-
musten määrät (500—600 tapausta vuosittain) ei-
vät tosin ole viime vuosina lisääntyneet, mutta
piilorikollisuuden arvioidaan olevan laajaa. Met-
sästyksen valvonta on haastavaa pohjoisen ja Itä-
Suomen erämaissa samoin kuin saaristossa.

Vaikka metsästysrikollisuutta esiintyy mui-
denkin suurmaanomistajien kuin valtion alueilla,
se painottuu yleensä valtion metsiin. Metsähalli-
tuksen hallinnassa olevien valtion alueiden käy-
tön lainmukaisuuden edistämiseksi ja valvo-
miseksi säädettiin laki Metsähallituksen eräval-
vonnasta (1157/2005), joka tuli voimaan 1 päivä-
nä tammikuuta 2006. Erävalvonnalla tarkoite-
taan muun muassa metsästystä koskevien sään-
nösten noudattamisen valvontaa. Kyseisen lain
nojalla erätarkastajien toimivaltuudet, joihin
kuuluvat muun muassa oikeus rikkomuksesta
epäillyn henkilöllisyyden selvittämiseen ja tur-
vallisuustarkastuksen tekemiseen, siirrettiin lain
tasolle. Toimivaltuuksia niin ikään laajennettiin

kiinniotto-oikeutta, rikesakon määräämisoikeut-
ta sekä rangaistusvaatimusten anto-oikeutta kos-
kevilta osin. Lain tarkoituksena on myös ennalta-
ehkäistä ja erävalvontaan kuuluvassa laajuudes-
sa selvittää siihen liittyviä rikoksia.

Erävalvontaan liittyviä tehtäviä on myös poliisilla, rajavartiolaitoksella ja tullilla omilla toimi-
alueillaan sekä metsästäjien omatoimisuuteen
perustuen Metsästäjien Keskusjärjestöllä, riis-
tanhoitopiireillä ja riistanhoitoyhdistyksillä sekä
vapaaehtoisuuden pohjalta metsästyssseuroilla ja
valtakunnallisella metsästäjäjärjestöllä. Metsä-
hallituksen erävalvonta, rajavartiolaitos ja poliisi
ovat vastikään pitäneet yhteiskokouksen met-
sästyksen valvonnasta ja sopineet, että he ko-
koontuvat jatkossa vähintään kerran vuodessa
tarkastelemaan erävalvontaan liittyvää yhteistyö-
tä. Itä-Suomen poliisijohto on kiinnittänyt viime
vuosina erityistä huomiota ammattimaisia muo-
toja saaneen metsästysrikollisuuden torjuntaan ja
varannut tutkijaresursseja sen tutkintaan. Itä-
Suomessa on saatu myös hyviä kokemuksia
vuonna 2005 toteutetusta Metsästyksenvartiointi
osaksi eränkäyntiä -projektista. Se vaikutti pai-
kallisesti asenteisiin myönteisesti ja valpastutti
metsästäjiä omavalvontaan laittoman metsästyks-
sen torjumiseksi.

Rikoslain 48 a luvussa rangaistavaksi sääde-
tystä metsästysrikoksesta voidaan tuomita ran-
gaistukseksi sakkoa tai enintään kaksi vuotta
vankeutta. Rangaistusasteikko on sama kuin
muissa luonnonvararikoksissa (metsärikoksessa,
kalastusrikoksessa ja luonnonsuojelurikoksessa).
Rikoslain kokonaisuudistuksessa on yleensä
käytetty rikosten kolmiporrastusta teon perus-
muotoon, lievään ja törkeään tekemuotoon.
Luonnonvararikoksissa ja siten myös metsästys-
rikoksissa teot on porrastettu kuitenkin vain kah-

teen tekemuotoon, eli rikoslaissa rangaistavaksi säädettyyn perustekemuotoon ja erityislaissa rangaistavaksi säädettyyn rikkomussäännökseen.

Metsästysrikoksesta tuomittiin 38 henkilöä vuonna 2004. Näistä valtaosalle eli 31 tuomitulle määrättiin seuraamukseksi päiväsakkoja. Tuomituista seitsemän henkeä tuomittiin ehdolliseen vankeuteen, minkä lisäksi neljälle heistä tuomittiin oheisseuraamuksena yhdyskuntapalvelua. Metsästysrikkomuksesta tai metsästyslain säännösten rikkomisesta tuomittiin 200 henkeä, joista kaikille määrättiin päiväsakkoja.

Metsästysrikosta koskeva säännös siirrettiin metsästyslaista rikoslakiin vuonna 2002. Metsästysrikoksesta säädetty kahden vuoden enimmäisrangaistus säilyi uudistuksessa ennallaan. Ennen lainmuutosta 1990-luvun lopulla valtaosa rangaistuksista oli sakkoja, ja ehdollista vankeutta tuomittiin keskimäärin kerran vuodessa vankeuden pituuden ollessa 1–2 kuukautta. Vuodesta 2002 alkaen ehdollisten vankeusrangaistusten määrä on kuitenkin lisääntynyt 5–7 tuomioon vuodessa.

Vuonna 2004 tuomittujen seitsemän ehdollisen vankeusrangaistuksen keskimääräinen pituus oli myös aikaisempaa pidempi eli 10,3 kuukautta. Ehdollisten vankeustuomioiden määrien

ollessa pieni on selvää, että tuomioiden keskimääräiseen pituuteen vaikuttaa ratkaisevasti yhdenkin normaalia törkeämmän rikossarjan esiintulo kyseisenä vuotena. Viime vuosien tilastojen valossa on kuitenkin havaittavissa suuntaus metsästysrikoksista annettujen tuomioiden hienoiseen ankaroitumiseen ehdollisen vankeusrangaistuksen lisääntyneen käytön muodossa.

Törkeän tekemuodon säätämistä metsästysrikoksesta ei vuoden 2002 uudistuksessa pidetty aiheellisenä, koska metsästysrikoksesta säädetyn kahden vuoden enimmäisrangaistuksen katsottiin olevan riittävän korkea myös perusmuotoa törkeämpien tekojen seuraamuksia määrättäessä. Tilanne ei ole tässä suhteessa vuoteen 2002 verrattuna muuttunut. Metsästysrikoksesta säädetty rangaistusasteikko mahdollistaa jo nykyään riittävän ankaran rangaistuksen määrittämisen silloin, jos toiminta on ollut esimerkiksi poikkeuksellisen laajamittaista ja ammattimaista tai kohdistunut erityistä suojelua vaativien eläinten laittomaan metsästykseseen. Törkeän metsästysrikoksen säätämiseen ei siten tällä perusteella ole tarvetta. Valtioneuvosto kuitenkin seuraa tilannetta ja ryhtyy tarvittaessa lisätoimenpiteisiin metsästysrikosten ennalta ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 2006

Oikeusministeri Leena Luhtanen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 862/2006 rd undertecknat av riksdagsledamot Pentti Tiusanen /vänst:

Vad ämnar statsrådet göra för att få ett slut på den organiserade tjuvjakten som antagit yrkesmässiga proportioner och är statsrådet berett att ta in begreppet grovt jaktbrott i lagstiftningen?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Statsrådet är medvetet om den olovliga jakten och de problem den förorsakar. Antalet jaktbrott och -förseelser som kommit till polisens kännedom (500—600 fall årligen) har visserligen inte ökat under de senaste åren, men den dolda brottsligheten bedöms vara utbredd. Övervakningen av jakt är en utmanande uppgift i ödemarkerna i norr och östra Finland och också i skärgården.

Fastän jaktbrottslighet förekommer på också andra stora markägares områden än statens, ligger tyngdpunkten för jaktbrottsligheten främst i statens skogar. För att främja en lagenlig användning av de av statens områden som är i Forststyrelsens besittning stiftades en lag om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning (1157/2005) som trädde i kraft den 1 januari 2006. Med jakt- och fiskeövervakning avses bl.a. tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna om jakt. På grundval av lagen i fråga överfördes jakt- och fiskeövervakarnas befogenheter som inbegriper bl.a. utredande av identiteten för den som misstänks för en förseelse och förrättande av säkerhetsvisitation till lagnivå. Befogenheterna utökades också till den del de gäller rätten att gripa och förelägga

ordningsbot samt att framställa straffanspråk. Syftet med lagen är också att förebygga och, i den omfattning det ingår i jakt och fiskeövervakningen, utreda brott i anslutning till detta.

Också polisen, gänsbevakningsväsendet och tullen har inom ramen för sina egna verksamhetsområden uppgifter i anslutning till jakt- och fiskeövervakningen samt på grundval av jägarnas eget initiativ Jägarnas Centralorganisation, jaktvårdsdistrikten jämte jaktvårdsföreningarna och de landsomfattande jägarorganisationerna som bygger på frivillighet. Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning, gränsbevakningsväsendet och polisen har nyligen hållit ett gemensamt möte angående jaktövervakningen och avtalat att de framöver skall sammankomma minst en gång per år för att se över samarbetet som rör jakt- och fiskeövervakningen. Polisledningen i östra Finland har under de senaste åren fäst särskild uppmärksamhet vid förebyggandet av jaktbrottslighet som antagit yrkesmässiga former och avdelat resurser för utredning av den. I östra Finland har man också goda erfarenheter av projektet "Jaktövervakning, en del av jakten", som genomfördes år 2005. Den hade lokalt positiv inverkan på attityderna och uppmuntrade jägarna till egenövervakning för att förebygga olaglig jakt.

För jaktbrott som är kriminaliserat i 48 a kap. i strafflagen kan dömas till böter eller fängelse i högst två år. Straffskalan är den samma som i fråga om de övriga naturresursbrotten (skogsbrott, fiskebrott och naturskyddsbrott). Vid totalreformen av strafflagen har i allmänhet använts en uppdelning av brotten i tre grader, dvs. i grundformen, i en lindrig gärningsform och i en grov gärningsform. När det gäller naturresursbrotten och alltså också jaktbrotten är gärningarna uppdelade i endast två gärningsformer, dvs. den i

strafflagen kriminaliserade grundgärningsformen och en i speciallag kriminaliserad förseelse.

År 2004 dömdes 38 personer för jaktbrott. För flertalet av dem, dvs. 31 st., var påföljden dagsböter. Av de dömda dömdes sju personer till villkorligt fängelse, fyra av dem dessutom till samhällstjänst som accessorisk påföljd. För jaktförseelse eller brott mot bestämmelserna i jaktlagen dömdes 200 personer och samtliga till dagsböter.

Bestämmelsen om jaktbrott överfördes till strafflagen år 2002. Vid reformen bibehölls maximistraffet om två års fängelse. Före lagändringen i slutet av 1990-talet var merparten av straffen bötesstraff. Villkorligt fängelse utdömdes i genomsnitt en gång i året, och längden var då 1–2 månader. Från och med år 2002 har dock antalet villkorliga fängelsestraff ökat till 5–7 domar i året.

De sju villkorliga fängelsestraff som dömdes ut år 2004 var också i medeltal längre än tidigare, dvs. 10,3 månader. Då antalet villkorliga domar är litet är det klart att domarnas genomsnittliga längd i avgörande grad påverkas av en enda

serie brott under året som är grövre än normalt. I ljuset av statistiken för de senaste åren kan det dock observeras en tendens att straffen blivit strängare i form av en ökning av villkorliga fängelsestraff.

Det ansågs vid reformen 2002 inte motiverat att ta in en grov gärningsform för jaktbrott, eftersom det föreskrivna maximistraffet om två år ansågs tillräckligt strängt för att döma ut påföljder för grövre gärningar än grundformen. I detta hänseende har situationen inte ändrats jämfört med år 2002. Straffskalan för jaktbrott möjliggör redan för tillfället att det kan dömas ut ett tillräckligt strängt straff om verksamheten t.ex. har varit exceptionellt omfattande, yrkesmässig eller har gällt jakt som riktat sig mot djur som kräver särskild skydd. På denna grund finns det alltså inte ett behov att i lagstiftningen ta in en bestämmelse om grovt jaktbrott. Statsrådet följer dock med situationen och vidtar vid behov ytterligare åtgärder med syfte att förebygga och på förhand avvärja jaktbrott.

Helsingfors den 21 november 2006

Justitieminister Leena Luhtanen